

1. HTML DOM

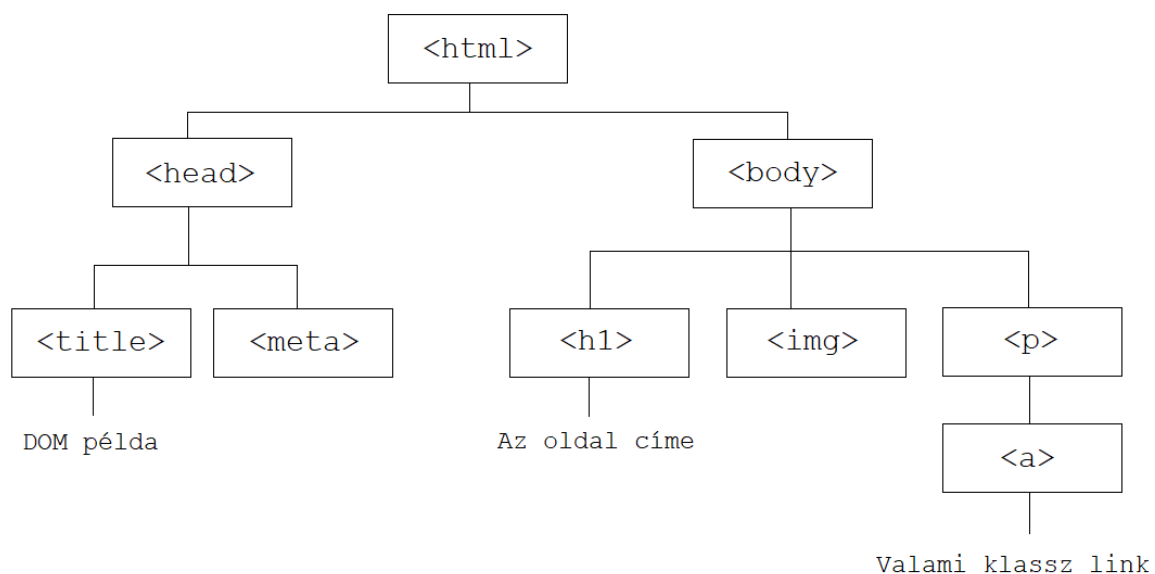
A webfejlesztésben a **HTML** nyelvet használjuk weboldalak létrehozására. Ennek a nyelvnek a segítségével mondhatjuk meg, hogy mi az, amit egy weboldalon látni szeretnénk (pl. szövegek, képek, táblázatok, űrlapok, multimédia stb.), illetve lehetőségünk van a weboldalon megjelenő tartalom strukturálására is különféle szakaszok, tartalmi egységek kialakításával.

A HTML dokumentumok úgy épülnek fel, hogy HTML objektumokat (úgynevezett **tageket**) ágyazunk egymásba. Ezek az objektumok egy hierarchikus fastruktúrát alkotnak a dokumentumban.

Amikor egy weboldal betöltődik, akkor a böngésző a weboldalon található HTML objektumokból elkészíti az úgynevezett **dokumentum-objektum modellt**, avagy röviden a **DOM**-ot. A **DOM fa** (DOM tree) segítségével könnyen szemléltethetjük a weboldalon található HTML elemek hierarchikus viszonyait. Nézzünk példát egy DOM fára!

Példa: Egy egyszerű HTML kód és az ahhoz tartozó DOM fa

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <h1>Az oldal címe</h1>
    
    <p>
      <a href="https://www.youtube.com/watch?v=dQw4w9WgXcQ">Valami klassz link</a>
    </p>
  </body>
</html>
```


Megjegyzés: A DOCTYPE nem egy HTML tag, ezért a DOM fában sem szerepel.

1.1. HTML elemek DOM-beli viszonyai

Ha az A objektum (nem feltétlen közvetlenül) tartalmazza a B objektumot, akkor azt mondjuk, hogy az A objektum a B objektum **őse**, a B objektum pedig A-nak **leszármazottja**. Amennyiben ez a tartalmazás **közvetlen**, akkor A-t a B **szülőjének**, B-t pedig az A **gyerekének** nevezzük.

Néhány példa a fenti kódból és az ahhoz tartozó DOM fából:

- A `<body>` objektum leszármazottjai a `<h1>`, ``, `<p>` és `<a>` objektumok, illetve a „Valami klassz link” és „Az oldal címe” szöveges csomópontok.
- A `<body>` objektum gyerekei a `<h1>`, `` és `<p>` objektumok. Másképp mondva: a `<h1>`, `` és `<p>` objektumok szülője a `<body>`.
- A `<body>` objektumnak az `<a>` objektum **nem** gyereke, csak leszármazottja, hiszen itt a tartalmazás nem közvetlen (van még a fában egy `<p>` elem is közöttük).

Ha az A és B objektumok szülője megegyezik, akkor A és B egymás **testvérei**. Például a fenti kódban és az ahhoz tartozó DOM fában a `<h1>`, `` és `<p>` objektumok egymás testvérei, hiszen mindhárom objektum szülője a `<body>`.

A DOM fa tetején lévő, szülővel nem rendelkező elemet **gyökérelemnek** nevezzük. A teljes HTML DOM-ban a gyökérelem mindig a `<html>` objektum lesz (ugyanis ebbe ágyazunk be minden további HTML elemet).

1.2. A DOM egyik gyakorlati jelentősége: DOM alapú CSS szelektorok

Amikor a weboldalunk tartalmát CSS-ben formázzuk, akkor használhatunk olyan szelektorokat (kijelölőket) is, amelyek a DOM-beli viszonyaik alapján jelölnek ki HTML objektumokat. Néhány példa DOM alapú CSS szelektorokra, a teljesség igénye nélkül:

- `div p`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely egy `<div>` leszármazottja
- `div > p`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely egy `<div>` gyereke
- `div ~ p`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely egy `<div>` testvére, és ezen `<div>` után szerepel
- `p:first-child`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a szülőjének legelső gyereke
- `p:nth-child(n)`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a szülőjének n-edik gyereke
- `p:last-child`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a szülőjének utolsó gyereke
- `p:first-of-type`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a `<p>` típusú testvérei közül a legelső
- `p:nth-of-type(n)`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a `<p>` típusú testvérei közül az n-edik
- `p:last-of-type`: kijelöl minden olyan `<p>`-t, amely a `<p>` típusú testvérei közül az utolsó.

1.3. A DOM egy másik gyakorlati jelentősége: JavaScript DOM manipuláció

A webes világban gyakran előfordul, hogy „menet közben”, dinamikusan szeretnénk a DOM fát manipulálni (pl. szeretnénk egy objektumot módosítani vagy törölni, esetleg egy új objektumot akarunk beszúrni a fába). Erre biztosítanak lehetőséget a JavaScript **DOM manipulációs műveletei**.

Néhány valós életbeli példa arra, amikor a DOM fával szeretnénk műveleteket végezni:

- Van egy HTML-ben és CSS-ben megírt űrlapunk, amit a felhasználó kitölt. A kitöltést követően szeretnénk kliensoldali ellenőrzéseket végezni, hogy helyesek-e a megadott adatok (pl. e-mail cím formátuma megfelelő, a kötelezően bejelölendő jelölőnégyzeteket kipipálták stb.). Ekkor JavaScriptben DOM műveletekkel lekérjük az űrlapon megadott értékeket és feldolgozzuk őket.
- Készítettünk egy egyszerű böngészős számológépet HTML és CSS segítségével, ehhez akarunk működésbeli logikát társítani. Amikor a felhasználó rákattint a „Kiszámol” gombra, akkor JavaScriptben DOM műveletekkel lekérdezzük a beírt kifejezést, kiszámoljuk azt, és az eredményt DOM művelettel kiírjuk a HTML dokumentumba, hogy a felhasználó is láthassa azt.
- Lekérdezzük adatokat egy szervertől, és meg szeretnénk azokat jeleníteni a weboldalunkon. Mivel a HTML oldal már rég betöltődött addigra, amire az adatok megérkeztek, ezért azokat úgy tudjuk megjeleníteni a weboldalon, hogy utólag szürogatjuk be őket a DOM fába.
- Szeretnénk elérni, hogy egy gombra kattintva a felhasználó válthasson világos és sötét téma között. Ha a weboldal jelenleg világos témájú, akkor a gombra kattintva sötét stílust adunk az oldalnak. Ha a weboldal sötét témájú, akkor a gombra kattintva világos témájúvá tesszük az.

2. A JavaScript DOM manipulációs lehetőségei

A DOM tulajdonképpen egy objektumorientált reprezentációja a weboldalnak. A weboldalon szereplő elemek **Node**-ok (csomópontok) a DOM fában, amelyek számos **property**-vel (adattaggal) és **metódussal** rendelkeznek. Ezeket JavaScriptből egyszerűen el tudjuk érni.

Ebben a fejezetben megismerkedünk a JavaScript néhány fontosabb DOM manipulációs lehetőségével. Sokszor fogjuk használni a **document** objektumot, ami lényegében a böngésző által megnyitott HTML dokumentumot reprezentálja, és hozzáférést biztosít a DOM fához.

2.1. HTML objektumok megkeresése a DOM fában

- `document.getElementById(id)`: visszaadja az adott `id` értékkel rendelkező elemet (egyetlen elemet ad vissza, hiszen az `id` értéke szabályosan egyedi a HTML dokumentumon belül)
- `document.getElementsByTagName(tag)`: visszaadja az adott tagnévvel rendelkező elemeket (minden esetben egy kollekciót ad vissza, amit 0-tól kezdődően indexelünk)
- `document.getElementsByClassName(class)`: visszaadja az adott `class` értékkel rendelkező elemeket (minden esetben egy kollekciót ad vissza, amit 0-tól kezdődően indexelünk)

Példa: Keressük meg az alábbi HTML kódban a **második** bekezdést a fenti három DOM metódussal, és írassuk ki a szöveges tartalmukat a konzolra! Egy elem szöveges tartalmát az `innerText` property-vel kérdezhettük le.

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <p id="first" class="underline">Ez itt az első bekezdés.</p>
    <p id="second" class="bold">Ez itt a második bekezdés.</p>
    <p id="third" class="underline">Ez itt a harmadik bekezdés.</p>

    <!-- Egy lehetséges megoldás -->

    <script>
      console.log(document.getElementById("second").innerText); // id
      console.log(document.getElementsByTagName("p")[1].innerText); // tagnév
      console.log(document.getElementsByClassName("bold")[0].innerText); // class
    </script>
  </body>
</html>
```

Egy másik lehetőség elemek megkeresésére a DOM fában:

- `document.querySelector(s)`: visszaadja az `s` CSS szelektor által kijelölt **legelső** elemet
- `document.querySelectorAll(s)`: visszaadja az `s` CSS szelektor által kijelölt **összes** elemet (egy kollekciót ad vissza, amit 0-tól kezdődően indexelünk).

Példa: A fenti két metódus segítségével CSS szelektorokat is megadhatunk az elemek keresésekor

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <div>
      <!-- Ennek a bekezdésnek a szövegét szeretnénk kiíratni a konzolra... -->
      <p class="bold">Hello!</p>
    </div>

    <script>
      console.log(document.querySelector("div p.bold").innerText); // Hello!
      console.log(document.querySelectorAll("p.bold")[0].innerText); // Hello!
    </script>
  </body>
</html>
```

2.2. HTML elemek tartalmának módosítása

Ahhoz, hogy egy HTML objektum tartalmát módosítsuk JavaScriptben, csupán az `innerText` vagy `innerHTML` property-k valamelyikének kell értéket adni.

A különbség a két property között, hogy az `innerHTML` értékeként megadott szöveg HTML-ként lesz értelmezve (ezért itt használható a szokásos HTML markup), míg az `innerText` értéke minden esetben egyszerű szöveggént jelenik meg.

Példa: Bekezdések tartalmát módosító kód és annak kimenete

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <p id="first">Ez itt az első bekezdés.</p>
    <p id="second">Ez itt a második bekezdés.</p>

    <script>
      const p1 = document.getElementById("first"); // 1. bekezdés megkeresése
      const p2 = document.getElementById("second"); // 2. bekezdés megkeresése
      p1.innerText = "Itt nem ez volt eredetileg..."; // szöveges tartalom módosítása
      p2.innerHTML = "<b>Valami félkövér szöveg...</b>"; // HTML tartalom módosítása
    </script>
  </body>
</html>
```

Itt nem ez volt eredetileg...

Valami félkövér szöveg...

2.3. HTML elemek beszúrása a DOM fába

Ahhoz, hogy egy új elemet hozzunk létre és szúrjunk be a DOM fába, a következő lépéseket tesszük meg:

1. A `document.createElement(tag)` metódussal létrehozuk az új HTML elemet.
2. Beállítjuk az elem szöveges tartalmát és/vagy attribútumait.
3. Beszúrjuk az újonnan létrehozott elemet a DOM fába a szülő objektum `append()` vagy `appendChild()` metódusának meghívásával.

Az `append()` és `appendChild()` metódusok mindketten arra szolgálnak, hogy egy DOM-beli objektumhoz gyerekobjektumokat fűzünk hozzá. Két fontos különbség a két metódus között:

- Az `append()` több gyereket is hozzáfűzhet egy objektumhoz, míg az `appendChild()` csak egyet.
- Az `append()` Node-okat és stringeket is hozzáfűzhet egy objektumhoz gyerekként, míg az `appendChild()` kizárólag Node-okkal működik.

Példa: Szúrjunk be JavaScriptben egy új elemet az alábbi HTML listába!

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <ul>
      <li>Első listaelem</li>
      <li>Második listaelem</li>
    </ul>

    <script>
      const ul = document.getElementsByTagName("ul")[0]; // lista megkeresése
      const newItem = document.createElement("li"); // listaelem létrehozása
      newItem.innerText = "Harmadik listaelem"; // listaelem szövegének beállítása
      ul.append(newItem); // listaelem hozzáfűzése a listához
    </script>
  </body>
</html>
```

- Első listaelem
- Második listaelem
- Harmadik listaelem

2.4. Attribútumok hozzáadása és módosítása

A DOM-beli elemek `setAttribute()` metódusa segítségével egy új attribútum-érték párt adhatunk hozzá az adott elemhez. Amennyiben az elem már rendelkezik a megadott attribútummal, akkor a metódus módosítja az attribútumhoz tartozó értéket.

Példa: Szúrjunk be JavaScriptben egy működő linket a `<body>` tag gyerekeként!

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <script>
      const link = document.createElement("a"); // link létrehozása
      link.innerText = "Kattints ide!"; // link szövegének beállítása
      link.setAttribute("href", "https://bit.ly/3qreydV"); // href attribútum megadása
      link.setAttribute("target", "_blank"); // target attribútum megadása
      document.body.append(link); // hozzáfűzés a <body>-hoz
    </script>
  </body>
</html>
```

2.5. Elemek stílusának módosítása

JavaScriptben a DOM-beli objektumok `style` property-jének segítségével dinamikusan állíthatjuk be az elemek stílusát. Ez tulajdonképpen a HTML tagek `style` attribútumát manipulálja (tehát voltaképpen **inline CSS**-t adunk az elemeknek JavaScriptből).

Fontos megjegyezni, hogy a `style` property esetén használatos, formázandó tulajdonságok nevei eltérnek a CSS-ben megszokott tulajdonságnevektől (pl. a CSS-ből ismerős `background-color` helyett itt `backgroundColor` van). A JavaScriptben használható tulajdonságok listáját [ide kattintva](#) érhetjük el.

Példa: Tegyük JavaScript segítségével kék betűszínűvé az oldalon található bekezdést!

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
  </head>
  <body>
    <p>I'm blue da ba dee da ba die...</p>

    <script>
      const paragraph = document.getElementsByTagName("p")[0];
      paragraph.style.color = "blue";
    </script>
  </body>
</html>
```

I'm blue da ba dee da ba die...

Az eredményül kapott dokumentum HTML forráskódját megnézve látható, hogy a bekezdés `style` attribútumának értékeként valóban megjelent a JavaScriptben megadott formázás.

```
<p style="color: blue;">I'm blue da ba dee da ba die...</p>
```

Nézzünk meg egy másik módszert is HTML elemek stílusának módosítására! Tudjuk, hogy a HTML elemek rendelkezhetnek `class`-okkal, amelyek alapján CSS-ben tudjuk formázni őket. JavaScriptben a DOM-beli elemek `classList` property-jével a `class` attribútum értékét is manipulálhatjuk:

- `Element.classList.add(c1, c2, ...)`: hozzáadja a `c1, c2, ...` class-neveket az elemhez
- `Element.classList.remove(c1, c2, ...)`: eltávolítja a `c1, c2, ...` class-neveket az elemről
- `Element.classList.toggle(c)`: ha a `c` class-név még nem szerepel az elemen, akkor hozzáadja azt az elemhez; ha pedig már szerepel, akkor eltávolítja azt az elemről
- `Element.classList.contains(c)`: visszaadja, hogy szerepel-e a `c` class-név az elemen.

Példa: Készítsünk egy egyszerű weboldalt, amin egy gombra kattintva lehet váltani világos és sötét téma között! A gomb onclick attribútumával adjuk meg, hogy mi történjen, ha a gombra kattintunk.

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="hu">
  <head>
    <title>DOM példa</title>
    <meta charset="UTF-8"/>
    <style>
      .dark { background-color: #000; color: #fff; }      /* sötét téma */
    </style>
  </head>
  <body>
    <p>Ez itt egy bekezdés.</p>
    <button type="button" onclick="body.classList.toggle('dark')">
      Világos/Sötét Téma
    </button>
  </body>
</html>
```

Figyeljük meg az eredményül kapott weboldal HTML forráskódjában, ahogy a <body> tag class attribútumának értéke megváltozik, amikor a gombra kattintunk!